

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevareministeriet

”Det talte ord gælder”

Jeg vil gerne sige tak for invitationen til at komme her i udvalget og drøfte de seneste års kvælstofudledninger, som det fremgår af NOVANA 2015 rapporten.

Udledningerne af kvælstof er vigtige i forhold til indsatsen for at opnå god økologisk tilstand i de danske kystvande.

For kvælstof er der siden 1990 generelt sket en reduktion på ca. 50 % i indholdet af kvælstof i vandløb, søer og fjorde m.m. Dette hænger sammen med reduktioner i kilderne til kvælstofudledningen. Det handler blandt andet om en reduceret og mere optimal anvendelse af gødning og om reduktioner i udledningen fra rensningsanlæggene.

I vandområdeplanerne ligger der en betydelig indsats, og kvælstofudledningen forventes reduceret med ca. 7.000 tons i kystvandene frem mod udgangen af 2021. Med indsatsen i vandområdeplanerne kan de danske udledninger bringes ned til et niveau, så der skabes grundlag

Miljø- og
Fødevareministeriet

TALEPAPIR

for, at 50 af de i alt 119 kystvande i Danmark kan opnå god økologisk tilstand i 2021. Dette er en meget betydelig forbedring i forhold til, at der i dag er 2 kystvandområder, der er i god tilstand.

Med NOVANA overvågningsprogrammet opgør Aarhus Universitet hvert år kvælstofudledningen. Udledningen er meget påvirket af nedbøren det enkelte år. For at kunne vurdere udviklingen, så bliver udledningen normaliseret. Det vil sige, at den korrigeres, så den svarer til et år med en gennemsnitlig mængde regn og afstrømning af vand til havet.

Udledningen i 2015 uden korrektion var ca. 78.000 tons kvælstof. Det var højere end året før, og skyldes primært meget nedbør i 2015. Den afstrømnings-normaliserede udledning for 2015 er opgjort til ca. 61.000 tons kvælstof.

Aarhus Universitet normaliserer afstrømningen så vidt muligt, men der vil dog stadig være variationer fra år til år, som normaliseringen ikke tager højde for. Det kan fx være årstidsvariation i nedbør og afstrømning, forskelle i de samlede

nedbørmængder, temperaturvariationer og dermed påvirkning af kvælstofudvaskningen.

Aarhus Universitet angiver, at den klimanormaliserede udledning de senere år har været 55.000-61.000 tons kvælstof.

Til sammenligning har Aarhus Universitet i de senere års overvågningsrapporter vurderet, at niveauerne lå på stort set samme niveau som i den seneste rapport. For 2013 og 2014 var udledningen på 55-59.000 tons kvælstof pr. år og i rapporten fra 2012 på 55-60.000 tons kvælstof pr. år. Når man ser på spændet, er der derfor ingen væsentlig ændring i de normaliserede udledninger i de senere år.

Desuden viser den modelberegnete kvælstofudvaskning i NOVANA landovervågningsrapporten for 2015 ikke tegn på en stigning i udvaskningen fra landbrug - tværtimod ses et svagt fald i udvaskningen fra landbrug i landovervågnings-oplandene i 2014-2015.

Forskerne bag NOVANA-rapporten for 2015 har da også udtalt til Altinget, at "Der ikke er noget i statistikkerne eller andre målinger i NOVANA-programmet, der tyder på, at der er sket en øget udvaskning fra landbruget".

Netop for at tage højde for disse år-til-år variationer er der i både 1. og 2. generations vandområdeplaner anvendt et 5-årigt gennemsnit af den normaliserede udledning ved opgørelse af kvælstofudledningen til kystvande. Det vil ikke være hensigtsmæssigt at basere indsatserne i vandområdeplanerne på enkelte års målinger, der kan svinge fra år til år.

De nye tal har ikke betydning for beregningerne bag landbrugspakken og for vandområdeplanerne for 2015-2021.

Fremadrettet vil de nye tal indgå i belastningsopgørelsen i forbindelse med næste generation vandområdeplaner. Det er ikke hensigtsmæssigt at lave om på grundlaget for reguleringen, hver gang der kommer et nyt tal.

Men vi følger selvfølgelig med i, hvordan udledningen af kvælstof udvikler sig i de kommende år.

Hvad angår konsekvenserne for drikkevand, natur og kystvande, så handler tallene alene om udledning af kvælstof til kystvande. Altså har tallene for kvælstof, som vi drøfter her, ikke umiddelbart betydning for drikkevand og natur.

For grundvand fremgår det af NOVANA rapporten, at den gennemsnitlige nitratkoncentration i det iltede grundvand har været faldende siden 1996-1998 og har de seneste år varieret omkring kravværdien for drikkevand på 50 mg/l, dog generelt under.

Når det gælder udviklingen i kystvandes tilstand, så har de omfattende reduktioner i kvælstof- og fosforudledningerne gennem mange år forbedret miljøtilstanden.

De seneste par år har der været tegn på, at tilstanden i kystvandene ikke længere forbedres.

Det er dog ikke muligt at vurdere, om dette er udtryk for, at den generelle udvikling er vendt, eller om det skyldes år-til-år variationer betinget af fx klimatiske forhold.

Samlet set mener jeg, at udledningen for 2015 stort set ligger inden for samme størrelsesorden, som udledningerne generelt har ligget på inden for de seneste år, og der er derfor ikke grundlag for ændringer.

Vi fortsætter med at følge udviklingen i udledningen til kystvande, og det vil indgå i grundlaget for 3. generation af vandområdeplanerne.